

ARCHIV MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM

ARCHIV OBCE CHVALOV

1925 – 1945 (1946)

Inventář číslo AP 278

NAD 419

Vlastník fondu: ČR – Státní oblastní archiv v Litoměřicích

Věra Hladíková

Ústí nad Labem 2014

Schvalovací doložka

Schvaluji níže uvedený inventář: AP 278.
Ústí nad Labem, dne 30. prosince 2016

PhDr. Vladimír Kaiser
ředitel Archivu města Ústí nad Labem

Archiv obce Chvalov

Časový rozsah: 1925 – 1945 (1946)

Inventární jednotky: 3

Evidenční jednotky: 2

Rozsah: 0,08 bm

Stav ke dni: 30. 11. 2016

Fond uspořádal: Jan Bouček, V. Hladíková

Inventář schválil: PhDr. Vladimír Kaiser

Počet stran: 7

Úvod

I. Vývoj organizace úřadu

Obec Chvalov (Qualen), o rozloze 397 ha, je položena nad labským údolím jižně od Ústí nad Labem ve výšce 352 m n.m. Před rokem 1848 byla obec rozdělena mezi dvě panství. 21 domů patřilo k alodiálnímu panství Trmice, jehož posledním majitelem byl hrabě Albert Nostitz. 13 domů náleželo k fideikomisnímu panství Řehlovice – Hliňany, které rovněž drželi nakonec Nostitzové. Obecní úřad ve Chvalově vznikl v roce 1850 na základě prozatímního obecního zřízení z roku 1849. Obec se stala součástí politického a soudního okresu Ústí nad Labem. V čele obce v roce 1850 stál obecní výbor. Ten volil ze svého středu obecní představenstvo, v čele s obecným představeným – starostou, jenž fungoval jako výkonný orgán a prováděl usnesení obecního výboru. Po roce 1918 dosavadní systém zůstal zachován, důsledně se začal užívat, někde i dříve, výraz obecní zastupitelstvo místo obecní výbor, rovněž tak představenstvo je nahrazeno výrazem obecní rada a skládá se z radních. V roce 1876 obecním představeným byl Vizenz Gabriel, 1885 Franz Galfe, 1892, 1895, 1898, 1901 Franz Benisch, 1904, 1907 Josef Rzehazek, 1910, 1913 Gustav Ritschel, 1923, 1926 Franz Focke, 1930 Franz Watzke, 1934 Franz Rehatschek (výčet není úplný pro nedostatek pramenů).

V polovině 17. století žilo v 17 domech 5 rolníků, 4 malí rolníci, 6 zahradníků a 2 domkaři. Obyvatelstvo se živilo zemědělstvím a ovocnářstvím, vzhledem k poloze obce zde užívaly a prodávaly se i ranné třešně. Svahy pod obcí pokrývaly vinice. Obyvatelé si mohly sice při dennodenní dřině dopřávat romantické výhledy, obec však neměla až do roku 1874 vodu. Ta se do obce tahala v kádích ze studní položených asi 600 m pod Chvalovem nebo se užívala dešťová a „sněžná“ voda. Až v roce 1874 byl do obce přiveden vodovod, na čemž měli hlavní zásluhu stebenský farář Wenzel Kühneln a milbohovský rodák dopravce Anton Müller z Prahy. Dokonce i s dopravou do nejbližších Zálezel, do roku 1872 pouze pěší, měla obec problémy. První silnice pro povozy spojila Chvalov se Zálezly až v roce 1872, předtím se jezdilo obklikou přes Stebno a Moravany.

V roce 1854 zde žilo 187 lidí, o 30 let později ve 41 domech dokonce jejich počet poklesl na 179. Ani ve 20. století nepřekročila obec hranici 200 obyvatel, převažovalo obyvatelstvo německé národnosti, po vzniku republiky se zde objevili občané české národnosti, 21 Čechů z celkových 185 v roce 1930 byl vrchol českého osídlení obce.

Okupace pohraničí přinesla ve správě obce zásadní změnu, došlo k postátnění samosprávy jmenováním starosty a jeho dvou zástupců, tzv. přidělců, úřadem říšského landráta. Veškerá moc přešla na říšskou správu. Celé území se stalo říšskou župou sudetskou (Reichsgau Sudetenland) s novým systémem úřadů a s důsledným uplatněním tzv. vůdcovského principu. Starosta mohl vztáhnout každou záležitost na sebe, radní netvořili žádné kolegium a nedělali společná rozhodnutí, fungovali jen jako starostovi poradci. Navíc k obecní správě patřil zmocněnec NSDAP, zajišťující soulad obecní správy s programem nacistické strany. Od října 1938 byl starostou obce jmenován Emil Rehatschek. Členství obecních funkcionářů v NSDAP bylo základním předpokladem pro výkon funkce.

Obecní úřad zde fungoval do května roku 1945, kdy byl nahrazen místní správní komisí, poté místním národním výborem. Územně správní vývoj doznal po roce 1945 změn, které nakonec vedly ke zrušení samostatnosti obce Chvalov. Ten byl usnesením pléna ONV v Ústí nad Labem 28. 4. 1960 s účinností od 1. 6. 1960 spojen se sousedními Dolními Zálezly a stal se jejich osadou, máje 86 obyvatel a 36 domů. Po plebiscitu (navazující na další usnesení

kompetentních orgánů) se Chvalov sloučil s obcí Stebno, opět jako osada. A když Stebno spolu s jinými obcemi připadlo usnesením pléna ONV v Ústí nad Labem 26. 6. 1980 s účinností od 1. 7. 1980 k obci Řehlovice, stal se Chvalov částí obce Řehlovice. Další vývoj jej opět přivedl do Stebna, když na základě rozhodnutí ministerstva vnitra ČR (po předchozím referendu) s účinností od 1. 1. 1992 se oddělily od obce Řehlovice části Habrovice, Stebno, Suchá, Podlešín, Chvalov a Milbohov a vznikly dvě samostatné obce, Habrovany a Stebno. Chvalov se stal opět místní částí obce Stebno.

II. Vývoj a dějiny fondu

Fond vznikl z činnosti Obecního úřadu ve Chvalově. Původně byl uložen na obecním úřadě, po roce 1945 v budově Místního národního výboru ve Chvalově. Zde se nejspíš hlavní část dokumentů ztratila. Do okresního archivu byl převezen v roce 1955, v roce 1958 byl popsán v konceptu inventáře Janem Boučkem a v roce 1961 došlo k vypracování čistopisu inventáře ve sdruženém inventáři Obecní úřady okresu Ústí nad Labem AP 72/14. Zapsán byl do knihy přírůstků č. 212 v roce 1956. Při reinventarizaci fondů archivů obcí v roce 2016 došlo k přeuspořádání tohoto torza a ke vzniku nového úvodu k fondu PhDr. Věrou Hladíkovou.

III. Archivní charakteristika fondu

Časový rozsah: 1925 – 1945 (1946)

Zachovalost a skartace: Dochovalo se absolutní torzo fondu, 3 inv. č. Skartaci nebyl podroben žádný materiál.

Archivní struktura: fond je uspořádán podle Metodického návodu na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce č.: AS/1-284/00 v následujícím systému:

Obecní úřad 1925 – 1945 (1946)

Úřední knihy

- Knihy všeobecné správy obce
- Pamětní knihy
- Knihy evidence příslušníků cizích obcí

Spisový materiál

- Registraturní pomůcky
- Podací protokoly

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Dochovaná je pamětní kniha obce z let 1925 - 1932, seznam cizích příslušníků obyvatelstva, usídlování v obci a jeden podací protokol. I toto torzo přináší pár cenných informací.

V. Záznam o vypracování inventáře

Původně byl fond uspořádán a inventarizován v roce 1961 tehdejšími archiváři okresního archivu ve sdruženém inventáři AP č. 72/14. V roce 2016 byl přepracován úvod V. Hladíkovou, inventář schválil V. Kaiser.

Literatura

- Zevrubný popis rozdělení země království Českého, Praha 1854, s. 364
- Seznam míst v království Českém, Praha 1886, s. 5
- Statistisches Gemeindelexikon der Čechoslovakischen Republik herausgegeben vom statistischen Staatsamte auf Grund der Volkszählung vom 15. Februar 1921, I. Böhmen, Praha 1921, s. 199
- Statistisches Gemeindelexikon der Čechoslovakischen Republik auf Grund der Volkszählung vom 1. Dezember 1930, I. Land Böhmen, Praha 1935, s. 388
- Die Gemeinden des Reichsgaues Sudetenland vom 17. Mai 1939, Varnsdorf 1941, s. 6 - 7
- J. Rehatschek, Die Wassernot in Qualen und ihre Behebung, Beiträge zur Heimatkunde des Aussig - Karbitzer Bezirkes, Ústí nad Labem 1928, s. 157 – 159
- J. Rehatschek, Weinbau in Qualen, Beiträge zur Heimatkunde des Aussig - Karbitzer Bezirkes, Ústí nad Labem 1929, s. 83 - 84
- Heimatkunde des Bezirkes Aussig III/2, Ústí nad Labem 1931
- Kleine Ortskunde für den Stadt- und Landkreis Aussig, Ústí nad Labem 1944, s. 60 - 61
- Konrad Moissl, Der politische Bezirk Aussig. Ústí nad Labem 1887, s 297 - 293

inv. č.		čas. rozsah	karton
	I. Úřední knihy		
	<i>Knihy všeobecné správy obce</i>		
	Pamětní kniha (Gedenkbuch)		
1		1925 – 1932	KT 1
	<i>Knihy evidence cizích příslušníků</i>		
	Evidence cizích příslušníků v obci		
2		1928 – 1945 (1946)	KT 1
	II. Spisový materiál		
	<i>Registraturní pomůcky</i>		
3	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1934 – 1941	zvl